

Závěrečná zpráva o působení učitele/učitelky u krajanů

Školní rok: 2018/2019

Jméno, příjmení: Mgr. Eva Řezníčková

Destinace (země, město): Ukrajina, Žytomyr

Žytomyrský spolek volyňských Čechů, Pokrovská 4, Žytomyr

Česko-ukrajinský spolek Češi Žytomyrské oblasti, Pokrovská 169, Žytomyr (předměstí Krošňa Česká)

SŠ No 16 /Jedenáctiletá střední škola I. – III. s rozšířenou výukou cizích jazyků/, ul. T. Bulby 15, 100 31 Žytomyr (předměstí Krošňa Česká), ředitel školy Карпець Володимир Миколайович.

Žytomyrská státní technologická univerzita (*Житомирський державний технологічний університет*), Čudnivská 103, 10002 Žytomyr

Spolek Malynivka, ul. Ohijenko 65, 11604 Malyn, Žytomyrská oblast

Spolek Češi Vilšanky, ul. Koročenska 13/10, Vilšanka, Čudnivský rajon, Žytomyrská oblast

Žytomyrský spolek Volyňských Čechů se nachází na ul. Pokrovská 4 (*dříve Ščorsa*). Do spolku jezdím maršrutkami č. 25, 30, 126. Spolek má tři místnosti (učebnu, kancelář a sál). Krajský spolek byl založen v květnu 1991. Vedoucí ŽSVČ byla do r. 2014 paní MUDr. Ema Snidevič, po ní převzala funkci paní prof. Ludmila Číževská. <http://chehyvolyni.com.ua>

Česko-ukrajinský spolek Češi Žytomyrské oblasti má učebnu v jedné ze zrekonstruovaných budov dřívějšího českého pivovaru Albrecht v Krošně České, ul. Pokrovská 169 (*předměstí Žytomyru*). Dopravuji se maršrutkou č. 30 nebo trolejbusy 12, 4 a 4A (*zastávka Krošňa Česká*). Větší akce se konají v sálu, který patří české restauraci Albrecht. Vedoucí spolku je paní Olena Vashchenko. Spolek vznikl v lednu 2015. <https://www.facebook.com/czechzhytomyr/>

Jedenáctiletá střední škola I.– III. No 16 s rozšířenou výukou cizích jazyků se nachází na ul. T. Bulby 15, 100 31 Žytomyr (předměstí Krošňa Česká). Doprava maršrutkami č. 30, 4 nebo trolejbusy 12 a 4A (*zastávka Agrotechnická fakulta*). Kontakt: e-mail: school16_zt@i.ua

Žytomyrská státní technologická univerzita /Житомирський державний технологічний університет/ se nachází na ul. Čudnivská 103 /dříve Čerňachovského/, 10002 Žytomyr, čtvrť Korbutovka.

<https://ztu.edu.ua/>, <https://cz-center.ztu.edu.ua>

Spolek Malynivka se nachází ve stejnojmenné obci Малинівка (Малинський район), adresa spolku: ul. Ohijenko 65, 11604 Malyn 4. Předsedkyní je od r. 1993 paní Jevgenie Poliščuk, bydlí v Malynivce. Kontakt: parfinenko.malin@ukr.net

Spolek Češi Vilšanky v obci Вільшанка (dříve Ольшанка), původní český název Olšanka (Чуднівський район). Předsedkyní je od roku 2018 paní Ludmila Hajdamaňuk, bydlí ve Vilšance. Kontakt: chehyvilshanky@ukr.net

3. Výuka: krajské spolky, typ školy: počty, věk (fakultativní výuka)

	7 až 11	12 až 15	16 až 19	20 až 25	26 až 60	60 a více
ŽSVČ	16	12	11	4	31	6
ČŽO	7	8	3	2	14	4
ZŠ č. 16	10	6				
ŽSTU			16	8		
Malynivka	18	14	6	4	18	6

4. Zájmová činnost: kroužky: počty žáků, věk;

	5 - 11	12 - 15	16 - 19	16 - 25	26 a více
ŽSVČ, Berušky /Hýbáňky/	12	5			
ŽSVČ, Rozmarýnek /taneční/	6	4			
ŽSVČ, Česká beseda /taneční/				4	4
ŽSVČ, pěvecký	12	8	4		
ŽSVČ, loutkové divadlo	8	8	4		
ŽSVČ, rukodělný	8	6			
ČŽO, Krošeňský Valášek	4	14			
ČŽO, Zpíváňky	8	8	4	4	

ČŽO, workshopy	8	10			2
ČŽO, Kolovrátek /divadelní/	6	4	2		
ČŽO, Moravská beseda /taneční/				5	3
ZŠ 16, hudebně pohybový	14				
ZŠ 16, Hanácká beseda		8			
ŽSTU, Gaudeamus			14		

5. Výuka

Výuka českého jazyka probíhala od začátku září do konce července.

S nejmenšími dětmi jsem letos vyzkoušela několik jednoduchých deskových her. Učily se pravidla, ve skupinkách pracovaly a komunikovaly. Přivezla jsem si Domino, Český jazyk pro malé cizince, kde si hravou formou osvojovaly češtinu. Kromě učebnice a pracovního sešitu jsem používala CD s nahrávkami říkadel, básniček a dialogů, které jsou přílohou k této učebnici. Dětem jsem četla na pokračování z knihy Pohádky mladých let. Všech patnáct pohádek pak četly děti ve dvojici se staršími dětmi. Jen radost z úspěchu při čtení dává základ trvalému zájmu o čtení.

Děti, které se stěhují s rodiči do ČR, bývají často zařazovány do nižších ročníků a doučování českého jazyka je pouze na ochotě českého pedagoga obětovat jim svůj volný čas. Letos jsem se s těmito dětmi více zaměřila na gramatiku a učila ji podle PS pro 3., 4. a 5. ročník ZŠ (*Učíme se hrou s vílou Hvězdičkou*). Při výuce děti využívaly kartiček ke zdůvodňování gramatických jevů, které jsou součástí pracovního sešitu. Kartičky sloužily k soutěžím, hrám a především k práci ve dvojicích. Zeměpisné a vlastivědné učivo procvičovaly poznáváním obrázků, čtením z mapy a na pracovních listech. K výuce o ČR jsem měla k dispozici video „Vítáme Vás v ČR“, které zhlédli i dospělí v ruské verzi. Studenti ŽSTU se celý rok opět učili v místnosti Českého centra V. Dlouhého. V prvním semestru byly dvě skupiny, ve druhém semestru jedna, ale na výuku docházeli dva krát týdně po dvou hodinách. Učila jsem podle osvědčené *Basic Czech I*, moderní učebnice češtiny na základě angličtiny. Studenti se seznamovali s gramatikou pomocí plynulého a systematického osvojování slovní zásoby a konverzačních frází. Tato učebnice je vhodná i pro samostudium, to vyhovovalo především těm studentům, kteří měli v letním semestru povinnou praxi a čtvrtetní výuku vynechávali. Učivo jsem doplňovala o *Staré pověsti české a moravské* doplněné o fotografie měst, ke kterým se pověsti váží.

Dospělí docházeli na výuku dva krát týdně, v ŽSVČ byly skupiny začátečníků a pokročilých, ve spolku ČŽO skupina začátečníků. Někteří dospělí začátečníci chodili na výuku s dětskou skupinou začátečníků, učili se podle *Slabikáře* a česko-ruské učebnice *Čeština pro cizince H + H* (Hronová, Hron). Ve skupině pokročilých jsme učivo doplňovali čtením z *Českých dějin od pravěku do začátku novověku (Vlastivěda 4, NŠ Brno)*, zpěvem lidových písní z učebnice *Já, písnička 2.*, zvládli jsme i písně dvojhlasé (*Teče, voda teče, A já mám koníčka vraného a Což se mně, má milá*).

V letošním roce bylo ve všech skupinách několik zájemců a rodin o asistenční pomoc. Na výuku chodily společně celé rodiny. Děti jsem učila základní znalosti české gramatiky, vytvořila jim přehled gramatiky čj. Pět dětí bude výhledově studovat na středních školách v Čechách, učila jsem je v samostatné skupině, sestavila jsem pro ně „přijímací zkoušky nanečisto“ z tvarosloví, skladby, slovtvorby a pravopisu (jevů, ve kterých se nejvíce chybuje).

V Malynivce jsem začátečníky učila podle *Slabikáře /Žáček, Zmatlíková/* a učebnice *Moje první čítanka*. Zájem v této obci stále trvá, docházejí i dospělí a celé rodiny, většinou všichni mají zájem o trvalý pobyt v ČR. Letos byly na pořadu taneční **workshopy** – „Krok za krokem s tanci a písněmi České a Moravské besedy“. S dětmi přicházely na nácvičky babičky, které s nadšením dětem k tancům zpívaly.

Kurz byl zakončen vystoupením pro krajany „Hádejte, co nás baví“. Starší děti předvedly dramatizaci balady *Zlatý kolovrat*, malé děti vystoupení „Pět minut v Africe“ a společně pak části z tanců České a Moravské besedy. V závěru byla vyhodnocena hra „Po stopách malynivských předků aneb jak sestavit rodokmen“, ve které děti během celého mého působení pomocí hádanek, osmi-směrek, křížovek a rébusů luštily zajímavosti ze života obce. S pomocí vedoucí malynivské knihovny děti vystopovaly nejstarší knihu v obci a krajané mohli zhlédnout výstavu malynivských rodinných památek, které zapůjčili spolku ve většině případů prarodiče dětí. Výstava se velmi líbila řediteli místní školy panu Leonidu Bechovi, který se domluvil s vedoucí spolku a exponáty zůstanou ve třídě až do září, aby si je měla možnost prohlédnout i starší školní mládež.

Ve všech spolicích i na univerzitě dostali zájemci o výuku češtiny na závěr školního roku *Osvědčení s pochvalou za aktivity spojené s výukou českého jazyka*.

6. Další aktivity

Cílem letošního projektu „České pohádky“ bylo seznámit děti s oblíbenou dětskou literaturou, vytvořit maňásků nebo loutku, zahrát divadlo, napsat básničku, nakreslit plakát.

Žáky jsem vedla k zájmu o umění, kulturu a divadlo. Podle možností docházeli do tvořivé dílny a divadelního kroužku. Zkoušeli jsme vyrábět maňásky v provedení na celou ruku i jednotlivé prsty. S těmito hračkami pak předváděli některé z veršovaných pohádek Fr. Hrubína. Menší děti si nosily do divadelního kroužku plyšové hračky, protože manipulace s nimi byla pro ně jednodušší. Obě skupiny nacvičily pohádku *O Smolíčkovi a Budce*. Nakonec jsme přešli k loutkám a zahráli *Perníkovou chaloupku*.

Všechny tyto aktivity vedou děti nejen k řemeslným dovednostem a lepšímu porozumění textu. Dokáží naslouchat, vyjadřovat své myšlenky, rozvíjet plynulost řeči, slovní zásobu a také vymýšlet nové příběhy.

Tradiční česká lidová kultura má projevy hudební a taneční. Hudba je oblíbeným koníčkem většiny dětí na Ukrajině, z toho důvodu se děti rády učí i české lidové písničky. Díky rytmu a melodii, které každá píseň má, je text pro děti snadno přijatelný. Největší úspěch mají animované písně, kde děti zpívají do hudebního základu se slovy, která jsou zobrazována na obrazovce či plátně, např. série písní <https://www.youtube.com/watch?v=TxMUnSogj50>, <https://www.youtube.com/watch?v=vTOUuhAxR8k>, <https://www.youtube.com/watch?v=5b61Y6XysiA>.

V letošním roce již nechodili na výuku nejstarší žáci /16, 17, 18 let/. Pro nejmenší jsem založila přípravku, kde se připravují pohybově, rytmicky i rozsahem pohybu na tancování. Cílem je probudit v dětech od nejra-

nějšího věku vztah k pohybu a hudbě prostřednictvím tanečních her a motivujících cvičení. Děti se učí zapojovat do kolektivu, rozvíjet svoji fantazii a ovládat tělo.

Se studenty na univerzitě a dospělými, kteří nemohli na výuku z různých příčin docházet, jsem byla ve spojení online. Také videa a konverzační lekce krajané ocenili, jde o atraktivní cestu k rychlému a zábavnému zvládnutí jazyka. K videím jsem vymýšlela doplňkové aktivity, které ověřovaly pochopení.

Poprvé jsem s dětmi v Malynivce uskutečnila akci *Putování po památkách v Malyně a Malynivce*. Děti vytvořily informační plakát, na který paní vedoucí z Malynivky doplnila plán stanovišť. Na každém stanovišti byl výklad a následoval vědomostní kvíz. Na závěr bylo vyhodnocení s dárky a zajištěno občerstvení.

Na ŽSTU využívali studenti i krajané Cestovatelské přednášky, které si získaly stále posluchače. Obvykle se konaly poslední čtvrtek v měsíci, účast byla uspokojivá a atmosféra vždy příjemná. Procestovali jsme celou Českou republiku a videa byla doplněna povídkami z cest, fotkami a suvenýry. Velký zájem je o animovaný cyklus *České pexeso*, kde se zájemci hravou formou seznamují s geografickými, přírodními a dějinnými událostmi v krajích ČR.

V krajaném spolku Češi Žytomyrské oblasti se podařilo zorganizovat zábavná odpoledne, např. „Vaření s dětmi a pro děti“ nebo „Pro každou masku zvláštní odměna“ se soutěží a hrami.

7. Velké akce

září

- *Dny Žytomyru (1134 let), Ukrajinský festival vojenských hudeb*. Folklorní kroužky *Rozmarýnek, Volyňští Češi a Krošeňský Valášek* vystupovaly ve slavnostní přehlídce folklorních souborů v místní Filharmonii Svjatoslava Richtera.
- Do Kyjeva se sjeli krajané z celé Ukrajiny, aby se zúčastnili setkání členů krajaných spolků při příležitosti 100. výročí založení ČSR. Zdravice přednesli zvláštní zmocněnec pro krajané záležitosti MZV ČR Jaroslav Kantůrek, senátor Petr Koliba a Radek Matula, mimořádný a zplnomocněný velvyslanec České republiky na Ukrajině. Krajané zhlédli dokumenty „28. říjen 1918 - Vznik Československé republiky“, „Osobnosti, které se o vznik první republiky nejvíce zasloužili“, vyslechli všechny zemské hymny a recitace vlasteneckých básní.
- V Kyjevě se konal XVIII. Ples „Tančíme rádi, tančíme stále“. Děti předváděly pásma s tematikou dívčích a chlapeckých her, tance dospělých střídala vystoupení pěveckých sborů. Největší obdiv a slova uznání si zasloužila „Posvícenská zábava na Žytomyrsku“ v choreografii tanečních kolektivů Žytomyrského spolku volyňských Čechů.
- 26. září, *Evropský den jazyků*. Soutěž (gramatický test) „Čeština je i můj jazyk“. Cílem svátku byla propagace jazykové rozmanitosti a vzbudit zájem o studium jazyků v zemích Evropy.
- 28. září 2018 se konala v katolickém kostele v Krošně Česká slavnostní mše svatá k uctění památky svätce, kterému je kostel zasvěcen. Svatováclavský chorál zpíval soubor Volyňských Čechů.

- 3. října 2018 uctili žytomyrští a krošeňští krajané pietním aktem památku Čechů popravených před osmdesátí lety a připomněli si sté výročí vzniku ČSR. Obou akcí se zúčastnili velvyslanec ČR na Ukrajině Radek Matula s tiskovým mluvčím Davidem Maškem, zástupci Ústavu pro studium totalitních režimů v čele s náměstkem ředitele Ondřejem Matějkou a historikem Adamem Hradílkem, za ČT1 přijela zpravodajka Dana Zlatohlávková. Opravu nové pamětní desky financoval ÚSTR.
- Akce pokračovala v parku Gagarina. Studenti místní FTVS a další zájemci běželi do schodů závod „RUN UP 100 – Za lepší budoucnost“. Závod se konal na schodišti, které pochází z rukou českého kamenického mistra Václava Dlouhého a patří k hlavní žitomyrské architektonické památce. Schody vedou od nábřeží řeky Těťeriv a končí v parku. Medaile a ceny převzali vítězové z rukou velvyslance pana Matuly.
- V parku pak byly zasazeny tři *Stromy svobody*. Vysadili je zástupci ÚSTR k 80. výročí obětí zdejších Sokolů, druhou velvyslanec s tiskovým mluvčím z Kyjeva na připomínku stého výročí vzniku ČSR a třetí zasadili krajané, aby strom svými kořeny pomyslně propojoval generace Čechů, kteří zde žijí.
- Akce byla zakončena na FTVS výstavou „Velký teror v letech 1937–1938“, setkáním s pamětníky likvidace údajných nepřátel režimu a besedou s autory Kucharským a Hrybanem, díky kterým vyšla v roce 2015 kniha *Historie tělovýchovného spolku Sokol na Volyni*.
- V obou místních spolcích byl promítán dokument M. Boráka „Zatajené popravý“: https://www.youtube.com/watch?v=Ik-G_Vr_BxM, promlouvající k těžkému postihu potomků českých emigrantů a dalších občanů československého původu politickými represemi sovětského totalitního režimu. V dokumentu účinkují žytomyrští i krošeňští krajané, písně zpívá Míla Denysjuk (Fortelko).
- *Světový den zvířat*. Děti přinesly plyšová zvířátka a ve skupinách soutěžily v řešení hádanek, křížovek, malovaly zvířecí obrázkovou abecedu, pracovaly s *Encyklopedií zvířat* a učili se písničky o zvířatech. Na závěr vyrobily společný projekt o lesních zvířatech a hrály si s vkládačkou (hračkou se zvířátky, která vkládají do správného otvoru). Malé děti si při této hře rozvíjí motoriku, prostorovou představivost a učí se rozeznávat barvy.
- Připojili jsme se k celostátní propagační akci „Týden knihoven“ a pro nejmenší děti a jejich doprovod jsem uspořádala „Kufřík plný knížek“, společné čtení leporel a hraní. Děti si vyrobily knižní záložku.
- „Příběhy 100“, akce k výročí vzniku samostatného československého státu, které vyvrcholily slavnostním setkáním krajanů poslední říjnový víkend.
- „Po stopách T.G.M“, „Fenomén Baťa“, „Astronom generálem“ a výstava fotografií s besedou „Republika československá 1918–1939“, mapovaly historické události. Všichni si své znalosti mohli

ověřit v celé řadě kvízů přímo na místě nebo on line, např. <http://www.radiojunior.cz/kviz-100-let-ceskoslovenska--1782842>, <https://www.alik.cz/a/kvizy/tomas-garrigue-masaryk-znate-ho-dobre> a video „1918 - 2018, výročí 100 let České republiky“, <https://www.youtube.com/watch?v=tcqWIu5LVNk>

listopad

- Žytomyrská oblast, Malynivka, 3.11., Oslavy 25. výročí krajanského spolku, 100. výročí založení Československého státu a 25. výročí vzniku České republiky. V obci, která se nachází nedaleko Černobyli, přivítali malynivští zplnomocněného velvyslance na Ukrajině Radka Matulu, tiskového mluvčího Velvyslanectví Davida Maška, předsedkyni České národní rady Ukrajiny Ludmilu Muchinu, krajané z nedalekých okolních vesniček a zástupce obou žytomyrských spolků.

V Malynivce vysadili 15 lip. Lípy sázeli hosté, starostka obce N. Parfienko, předsedkyně místního krajanského Evženie Poliščuk i místní české rodiny s dětmi. Ke kořenům nově zasazených stromků vložili nádoby s poselstvím budoucím generacím a výtiskem Malynivského aktuálního čísla místního zpravodaje. Odrostky byly ozdobeny trikolorami a každá lípa nese jmenovku svého patrona, který ji zasadil. Děti recitovaly báseň o Slovanské lípě ze sbírky Skřivánčí písně, zpívaly překrásné české písničky (*Pod lípou žijeme, Ten strom tu odjakživa stál ...*) a spolu s ředitelem místní školy se zavázaly, že o stromy budou pečovat, aby se pod nimi mohly scházet i další generace krajanů. Na závěr se vzneslo několik balónků v českých národních barvách. <http://lipyrepubliky.cz/lipa/alej-republiky-v-malynivce/>

- Od jara 2018 jsou dvě místnosti v DK v Malynivce využívány krajanským spolkem. Je to třída pro výuku českého jazyka (*vyzdobena fotografiemi, výtvarnými a projektovými pracemi dětí*), druhá je místnost muzea s názvem „Jak se žilo v Malynivce před 100 lety“ s předměty po českých předcích. Akce byla zakončena vystoupením dětí, které docházejí na výuku češtiny, a dětského tanečního souboru *Kalamajka*. Hosté krajanskému spolkem poblahopřáli a vysoce hodnotili aktivity, kterými udržuje kulturní a jazykové tradice českého národa. Milé taneční, pěvecké a divadelní vystoupení dětí bylo doprovázeno promítáním ukázek z činností místního krajanského spolku.
- 16. listopadu byla ve Vilšance odhalena pamětní deska etnografu, učenci a vlastenci, olšanskému rodáku prof. Evženu Rychlíkovi.

O přínosu Evžena Rychlíka ke studiu historicko-kulturního dědictví Čechů na Ukrajině hovořila historička prof. Ludmila Pavlenko z Černigova a Sergej Kovalenko z Národní knihovny Akademie věd Ukrajiny, odborník na české národnostní menšiny na Ukrajině. Odhalení pamětní desky se zúčastnili vilšanští žáci a krajané, paní Ludmila Muchyna (*předsedkyně ČNRU*), pan David Mašek (*tiskový mluvčí Velvyslanectví ČR v Kyjevě*), zástupci krajanů obou žytomyrských spolků a dva potomci Čechů z Olšanky, kteří přijeli z Čech.

- 24. listopadu, 85. výročí obětí hladomoru na Ukrajině. Od r. 2006 se oběti hladomoru na Ukrajině (*přes 10,5 milionů lidí*) připomínají každoročně poslední listopadovou sobotu.

prosinec

- „*Mikuláš, Mikuláš, až letos přijde k nám*“, besídka dětí a „České tradice z dob dávných i současných“. Sousedské povídání, Krošeňský mikulášský jarmark a zábavné soutěžení.

- 14. 12. „Česko zpívá koledy“, krajané obou žytomyrských spolků se přidali ke krásnému projektu „Česko zpívá koledy“ a zpívali známé české koledy.
- Předvánoční tvořivé dílny pro děti i dospělé. Na stanovištích byly připraveny různé výtvarné techniky. Nedílnou součástí bylo pečení a zdobení perníčků, výroba „tašek“ pro střechu perníkové chaloupky a kulis pro vánoční pohádku.
- 16. 12. Den Svatého Mikuláše (Святого Миколая), Vánoční besídka s nadílkou. Setkání s krajany, premiéra loutkové pohádky „Perníková chaloupka“ a zhlédnutí videa <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10519120758-nase-tradice/21256226040001-mikulas/>. Na závěr zpívali krajané koledy. Vše bylo tradičně v čertovské režii.
- Tradice českých Vánoc v Krošně České, ČŽO. Štěpánské koledování, 4. ročník. Jde o setkání, smích, vánoční cukroví a samozřejmě vánoční pohádky, koledy a vše, co krajany během Vánoc provází. Dramatizace pohádky „Jak pejsek s kočičkou pekli na Vánoce dort“. Oslava posledních dnů roku 2017 se zábavným programem a soutěžením byla zakončena ohňostrojem.

leden

„Za Karlem Čapkem do Literárního muzea v Žytomyru“. Kabinet výuky cizím jazykům při Pedagogické fakultě I. Franka v Žytomyru pořádal 9. ledna (datum Čapkova narození) přednášku k 80. výročí úmrtí žurnalisty, prozaika, dramatika, překladatele, kritika a také autora knih pro děti Karla Čapka. Prezentován byl světově nejslavnější Čapkův utopistický román *Válka s mloky*, hra *Bílá nemoc*, drama *RUR* a apokryf *Smrt Archimédova*. Ukázky z děl byly čteny v češtině i ukrajinštině. Zájemci měli možnost prolistovat si Čapkovy cestopisné fejetony a *Zahradníkův rok* s originálními ilustracemi jeho bratra Josefa Čapka.

- „*Tříkrálové koledování*“, čtvrté společné setkání dětských kolektivů národnostních kultur, chrám sv. Michaila, se uskutečnilo 13. 1.
- „Děti, přineste si s sebou zvoneček“. Setkání polských a českých krajanů u jesliček, kostel sv. Václava, Krošna Česká. Společný zpěv koledy „Dobry večer tobě, pane hospodáři, raduj se“ v polštině, češtině i ukrajinštině.
- Filmové odpoledne: Vzpomínky volyňského Čecha Vladimíra Licinberga <https://www.youtube.com/watch?v=POgTBvIc-Uw> a cestomanie: Ukrajina, ztracený kout Evropy <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095875447-cestomanie/201323232400019-zakarpatska-ukrajina-ztraceny-kout-evropy/>

únor

- Mezinárodní dětská výstava Lidice 2019, téma „Chemie“ ke 150. výročí Mendělejevovy periodické soustavy prvků

- 14. února – 100 let Miroslava Zikmunda. Životní příběh cestovatelských legend Miroslava Zikmunda a Jiřího Hanzelky. Film: „Tatra T87“, ing. Zikmund a ing. Hanzelka, první metry cesty kolem světa. <https://www.youtube.com/watch?v=MHCWtXkPEJg>
- Čtení z knihy: *Návraty volyňských Čechů 1868–1947*, (publikaci věnovalo Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel) a *Příběh Malé Zubovštiny*.
- Dokumenty: *Osudy volyňských Čechů* /<https://www.youtube.com/watch?v=liFuB8b21F0/> a výstavy *Návraty volyňských Čechů* / <https://www.youtube.com/watch?v=p2YfdwoMcFw/> z muzea města Ústí nad Labem, kterou vypracovala Historicko – dokumentační komise Sdružení Čechů z Volyně. Do této výstavy přispěly svými předměty a materiály též žytomyrstí a krošeňští krajané.
- *Mezinárodní den mateřského jazyka*. Téma: „Česká abeceda pro nejmenší“, <https://www.youtube.com/watch?v=Fnb4I-qL6xc>, vypravování o Noemovi a jeho arše a o stavbě Babylónské věže. Pro pokročilé byla připravena olympiáda. Žytomyrská Dětská knihovna Junior pořádala setkání se zástupci národnostních menšin, téma: „Pohádky, které jsou součástí literatury každé evropské země“.

březen

- MDŽ, oslava svátku žen s programem a dárky od dětí. Divadelní zpracování hudební pohádky „Budka“. V obou spolicích byly vyhlášeny výsledky olympiády z českého jazyka.
- SŠ No.16 /předměstí Žytomyru, Krošňa Česká/ oslavila 130 let od svého založení. Děti připravily v češtině povídání o historii školy k dokumentu: <https://www.youtube.com/watch?v=JfD0NLR0PJE>. Slavnostní program byl z velké části věnován založení Krošny České a vývoji českého školství na Žytomyrsku.
- ŽSTU, beseda se studenty: prof. Ludmila Číževská a S. Kalčuk informovali studenty o poznávacím zájezdu do ČR /červen 2019/ a Viktorie Černyš se podělila o zkušenosti ze semestrálního studia na JU v Českých Budějovicích, ze kterého se vrátila v únoru 2019.
- Měsíc čtenářů: „Od říkanek a obrázků ke čtení pohádkových knížek“, neformální setkání s těmi, kteří rádi čtou.
- „Žytomyrské Nocování s Andersenem“, čtvrtý ročník. Témata: K. Čapek, *Dášeňka čili život štěněte* /ilustrace, fotografie/. Pro menší čtenáře vypravování o narození a růstu štěněte, foxteriéra Dášeňky, pro starší děti psí pohádky a bajky, které kniha obsahuje.

duben

- Velikonoce a některé velikonoční tradice jsou spjaty s křesťanským křížem (důležitý je symbol kříže). Krajané jsou většinou pravoslavní, tedy svátky velikonoční slaví dvakrát. V Krošně České se na velikonoční tradice nezapomíná, patří ke společenským událostem, které pobaví nejen děti, ale i dospělé.

Velikonoce (katolické či pravoslavné) se na Ukrajině neobejdou bez tradiční velikonoční „pasky“ a velikonočních vajec „písanky a krashenky“. V Krošně České se dodnes vynáší smrtka či Morena (původní název je Provoda – vyprovázení). Zpátky přinášejí dívky svěží rašící větvičky zdobené pentlemi jako příchod jarní bohyně Vesny, kterou označují za Jarilu.

Workshop „Sousedíte, přijďte k nám“, velikonoční aranžovací workshop

Den Země. „Jak každý z nás může jednoduše přispět k ochraně našeho okolního prostředí i celé planety“ (ekologické hrozby, učit se třídit a recyklovat odpad a chovat se zodpovědně k přírodě). Na stanovištích v nedalekém hydroparku byly pro malé i velké návštěvníky připraveny zábavně poučné aktivity. Již čtvrtým rokem pořádají studenti ŽSTU (obor ekologie) pro děti spolku zábavný program.

- *Černobylská katastrofa.* 33 let od tragické havárie jaderné elektrárny. O život tehdy přišlo 30 lidí a další miliony byly vystaveny ozáření.

květen

„Májová veselice“, v obou žytomyrských krajaňských spolcích se pořádala taneční odpoledne.

„Den vyšivanky“. Ukrajinci si oblékají vyšívané košile plné barev a ženám zdobí vlasy květinové věnce. Dokud košile přechází z generace na generaci, do té doby bude žít Ukrajina. Vyšívaná košile je radost, smutek, naděje a síla každého Ukrajince.

„20 let ČR v Nato“, vernisáž výstavy, Vojenská akademie, Žytomyr

„Ekonomické vyhodnocení členství ČR v EU po 25 letech“, beseda na ŽSTU

červen

- ŽCVC, Dětský příměstský tábor „Junior“ (1. 6.–9. 6.) byl zahájen účastí na soutěžích k MDD na ne-daleké pěší zóně. Pro děti a jejich rodiče, které je doprovázely, to byl pohádkový den plný hrátek. O děti bylo postaráno od pondělí do neděle celý den. Kromě výuky češtiny a zapojení se do akce „Celé Česko čte dětem“ čekalo na děti letní dobrodružství (hry, výlety, zpěv, také návštěva muzea, knihovny a samozřejmě zábava, pohoda a nadšení). Tábor byl zakončen táborákem. Účast cca 12–15 dětí, věk 6–15 let.
- ČŽO, tábor pro děti krajanů s výukou českého jazyka (7. 6.–28. 6.) v Nové Vsi nad Nisou, pořádalo Občanské sdružení Sedm paprsků.
- V poslední dekádě června se studenti ŽSTU společně s žáky Jedenáctileté střední školy No 16 z Krošny České zúčastnili Letní školy v Českých Budějovicích.
- **Malynivka (10. 6. – 28. 6.), intenzivní výuka českého jazyka – děti, dospělí (přechodné působení učitele).** V dopoledních hodinách jsem učila děti podle slabikářů a čítanek, odpoledne to byly pohybové hry, české a moravské dětské tance, výtvarné dílny, písničky, básničky, dramatizace pohádky „O Perníkové chaloupce“ a také společné čtení z knížky Z. Novákové „Mít svoje vlastní zvířátko“. Při hře „S Rumcajsem poznáváme Česko“ cestovaly děti do míst, kde Rumcajs se svojí rodinou žil a plnily úkoly o české zemi /účast cca 20 - 25 dětí, věk 6 – 14/.
- 28.6. „Den ústavy Ukrajiny“, vystoupení dětí v malynivském Kulturním domě s programem v ukrajinštině i češtině.

červenec:

- Malynivka (8. 7.–25. 7.), Dětský tábor s výukou češtiny. *V letošním roce se ozdravný pobyt v Beskydech pro děti z okolí Černobylu nekonal.* Děti v Malynivce se scházely ve třídě místního DK i v červenci, a to od 9.00 – 16.00 hod. Docházka byla zcela dobrovolná. Pokračovali jsme výuce českého jazyka, odpoledne jsem se s dětmi věnovala sportovním aktivitám (atletika na hřišti, nácvik hodů a přihrávek, turnaj ve vybíjené, jízda zručnosti na kole atd.). V parku pod lipami jsme hráli společenské hry na procvičování učiva, soutěže byly zaměřeny na rozvoj smyslů. S místní babičkou paní Kulhánkovou jsme chodili na louku poznávat léčivé byliny, kde byla možnost rekreace. Ve volných chvílích děti malovaly výkresy pro výzdobu třídy. Čtení z knihy „Pohádka z dubového poháru“. Po celou dobu jsem se snažila, aby si děti v době prázdnin užily spoustu zábavy, prožily zajímavá odpoledne a naučily se nové dovednosti. Tábor byl zakončen závěrečnou besídkou dětí, na kterou se přišli podívat převážně starší krajané. Vyhodnocení zábavné vědomostní soutěže o české vlasti „Kde domov můj“, účast cca 10–15 dětí, věk 6–14 let.
- Ve večerních hodinách docházeli na výuku dospělí, kteří chtějí v brzké době odjet za prací do ČR. V porovnání s předcházejícími roky jich bylo méně. Učila jsem podle učebnice Čeština pro cizince I. a II., druhý díl má potřebná konverzační témata a dostatečně velkou zásobu slov.

srpen:

- ŽSVC. Soubor Volyňští Češi se zúčastní XXV. Mezinárodního folklorního festivalu *Písek 2019*, kde společně s domácím *Písečanem* ve druhé polovině srpna roztančí Písek. Volyňští Češi kromě českých tanců předvedou ukrajinskou kulturu a ukrajinské folklorní tance.

8. Spolupráce

- s Ludmilou Hajdamančuk, předsedkyní nového občanského sdružení „Češi Vilšanky“, nejmladším krajanským spolkem na Ukrajině (od 23. 9. 2018). DZS jsem požádala o zakoupení multifunkčního zařízení a 80 kusů učebnic. Touto cestou děkuji PaedDr. O. Vlachové, která ještě v předvánočním období učebnice objednala a přes dopravce MZV je do Kyjeva nechala dovézt.
- s Generálním konzulátem v Kyjevě. Ve dnech 6. a 7. června mohli zapsaní krajané podávat hromadně Žádosti o příslušnost k české krajanové komunitě.
- s GK ve Lvově, kam si někteří krajané podávají žádosti o pracovní víza v rámci Režimu Ukrajina. Čekací doba se zkrátila na 3–4 měsíce.
- s Českým centrem v Kyjevě, které poskytuje mladým lidem informace o studiu na vysokých školách v ČR a poradenskou pomoc při vyplňování přihlášek.
- s Davidem Maškem, radou-vyslancem, který je častým hostem v obou žytomyrských spolcích i na univerzitě. Krajané se na něho s důvěrou obracují s dotazy ve věci asistenční pomoci, studia a víz.
- se Společností pro příležitosti mladých migrantů Blankou Stefano (Meta, V tůních 10, Praha 2). Pracovnice odpovídají na časté dotazy rodičů ve věci přijetím dětí na střední školy v ČR.

- Arcidiecézí charitou Praha a Ministerstvem vnitra ČR. Jsou ve spojení s krajaný, kteří jedou do Čech v rámci asistence. Od roku 2015 přicestovalo do ČR zhruba 500 rodin čítajících přes 1.000 osob. Krajané pocházejí převážně z Ukrajiny.

- se středními školami v Uničově, na které se letos hlásili dva studenti.

9. Podmínky

Výuka v ŽSVČ je od září 2015 přímo v centru města. Máme k dispozici tři místnosti (učebnu, kancelář pro vedoucí spolku a sál k nácviku různých aktivit). Třída je vlhká, opadává omítka a kolem oken je viditelná plíseň. Pro výuku je postačující. Je zde multifunkční zařízení, není internet. Na podzim a na jaře se musí ve třídě přitápět olejovým radiátorem. Ten ale nestačí, koupila jsem si teplomet. Učebnice jsou ve vestavěné skříní, kterou ale nelze zamknout. Kancelář je jednoduše vybavena. V zimním období se někdo do třídy dostal oknem ze dvora, hledali techniku. Všechny věci byly ze skříní vyházené a po zemi velký nepořádek. Ztráty sepsala městská policie, ale viníci dopadeni nebyli. Tato místnost slouží výhradně jen pro vedoucí spolku. Naopak do sálu chodí děti i dospělí, je využíván takřka každý den. Často se zde promítají filmy nebo slouží k setkávání krajanů. Klíč od sálu má viset na věšáku, často ale není. Za sálem se nachází malá místnost s koutkem historie místních krajanů. Výuka s dospělými krajaný končí po 20. hodině, učitel odpovídá za uzamčení celé budovy. V zimním období vážne hromadná doprava. Využívám taxi, které má stanoviště nedaleko.

Výuka ve škole č. 16 byla letos v učebně dějepisu (1. patro). Na začátku školního roku provádí nábor zástupkyně školy. Každým rokem je o výuku češtiny menší a menší zájem. Důvodem je údajně polský jazyk, který se dětem plete s češtinou. Pedagogičtí pracovníci jsou velmi milí, děti slušné a vděčné. Problémy nejsou.

Výuka v ČŽO je v Albrechtu (stával zde český pivovar). Místnost je vyhrazena pouze pro výuku češtiny a setkávání s krajaný. Učebna je malá, pěkná a teplá. Chybí tiskárna a internet. Učebnice jsou ve skříní, kterou nelze zamknout. Tance se vyučují po dohodě s ředitelem školy No 16 v zimním období v hale v přízemí. Na jaře a na podzim se tancuje ve velkém sále Albrechtu, který v současné době prochází rekonstrukcí.

Výuka v ŽSTU byla v letošním roce pouze ve třídě Českého centra. Studenty má na starosti krajan S. Kalčuk. Kopie pro výuku zajišťuje studentka 5. ročníku Olena Matvyenko (Doleček).

V Malynivce jsem učila již druhým rokem v nově zrekonstruované místnosti místního DK. Třída je spojena s malým muzeem. Na podzim jsem objednala nástěnky, na ně umístila velké množství fotografií z výuky i různých činností. Děti chodí rády, často přivedou i sourozence předškolního věku. Starší krajané v obci mezi sebou česky mluví, proto i jejich vnuci dobře rozumí. Velkou pomoc mají děti od předsedkyně OÚ v Malynivce Nataši Parfienko, která každoročně pomáhá v měsíci červnu s výletem dětí do míst spojených s historií českých krajanů.

Češi Vilšanky. Paní vedoucí má zájem o učitele, zatím ale hledá prostory, kde by mohla výuka probíhat, také možnost přechodného ubytování pro učitele.

10. Ubytování

Čtvrtým rokem bydlím v ubytovně (koleji) ŽSTU s ostrahou 24 hodin denně. Bydlení je hotelového typu (2 místnosti) s vlastním sociálním zařízením. V zimě a na jaře je v rohové místnosti zima, koupila jsem si vlastní olejový radiátor. Vařím si sama, obědvat mohu v Albrechtu nebo v jídelně univerzity, která s ubytovnou takřka sousedí.

V době působení u krajanů v Malynivce bydlím za Malynem v Gamarně na ubytovně Střední lesnické školy (Малинський Лісотехнічний Коледж МЛІТК). Ubytování je velmi pěkné, čisté, komplex se nachází uprostřed krásného parku na břehu vodní nádrže řeky Iršy. Před SLŠ je konečná maršrutky č. 3., která jede na náměstí do Malyna. Tam přisedám na jakoukoli maršrutku směr Malyn (železniční nádraží), vystupuji u benzinové stanice, odkud do Malynivky chodím pěšky. Ve večerních hodinách maršrutky nejezdí nebo jezdí nepravidelně. Z malynského náměstí je možné odjet do Gamarny na taxi. V Malynivce a ani v Gamarně není internetové spojení, většinou se nedá ani telefonovat, a to z důvodu vojenského prostoru s rušičkou signálu.

Vedoucím všech krajanských spolků, kde učím, jsem velmi vděčna za pomoc. Bydlení v Žytomyru má na starosti pan S. Kalčuk a v Gamarně E. Polyščuk. Pokud bude jezdit učitel do Vilšanky, zajistí mu paní Hajdamančuk bydlení v rodině. Dojíždět denně do Vilšanky nepřipadá v úvahu. Musí se v Čudnivu přisedat, ale autobusy na Vilšanku nejezdí často. V obci není internet, spojení přes flash je velmi slabé.

11. Co se podařilo, co nikoli

Děti v Malynivce se na přelomu října a listopadu vydaly na cesty proti proudu času a sto padesát let zpátky pátraly po svých předcích, odkud přišli, čím se zabývali, kde všude otiskli své stopy. Celý projekt jsme nazvali „Po stopách mého rodu“. Ať už byly výsledky jakékoli, odhalovat vlastní minulost bylo pro ně zajímavé dobrodružství. Chtělo to ale více času a trpělivosti. Začátek byl jednoduchý – informace sháněly u nejbližších příbuzných, kteří mají schované křestní, oddací nebo úmrtní listy, také znají další příbuzné. Tři generace zpět to bylo lehké, pak bylo pátrání těžší. Hodně pomohla paní vedoucí spolku. V červnu jsme byli s dětmi v malynivském archivu, kde poznaly, že vyhledat nějakou informaci zabere spoustu času.

Krajané ve všech třech spolcích vysadili na počest vzniku Československé republiky, ale i samostatné České republiky, lípy. Budou připomínat českou národní svobodu a demokracii. Sázení bylo většinou spojeno s oslavami, které měly své české hosty, proslovy dospělých i verše dětí. V Malynivce byla přítomna celá škola. Stromy republiky jsem zadala do veřejně přístupné celorepublikové databáze na webu www.lipyrepubliky.cz.

Podařilo se připravit Olesyu Peťak z Berdyčeva a Artema Volyntce ze Žytomyru ke zkouškám z českého jazyka na střední školu v ČR. Obě děti se dostaly na Obchodní akademii, v současné době čekají na vízum. Navázala jsem spolupráci s Mgr. I. Novotnou z Gymnázia v Uničově, se kterou jsem se dříve seznámila v Chebhradě. Pomohla s potřebnými listinami (přijetí ke studiu a ubytování), bez kterých by děti víza nedostaly. Všech šest dětí z obou žytomyrských spolků, které v letošním roce odjely se svými rodiči v rámci asistence do Čech, se velmi dobře zapsaly v nových školách a v českém jazyce (gramatice) nemají větší problémy.

Podarilo se v obou spolcích nacvičit divadelní vystoupení „Perníková chaloupka“ a vyrobit s dětmi prostorové oboustranně malované kulisy.

Poděkování patří K. Heller a H. Lukovec (ŽSVČ) za ochotu a pomoc při nácvičce hudebně divadelního představení a O. Kovač a I. Peřák (ČŽO) za pomoc při organizování významných akcí spolku, které se staly součástí kulturního života Krošny České.

Nepodařilo se najít nové zájemce z řady studentů a navázat na úspěchy folklorního *Gaudeamus* (ŽSTU). Taneční kolektiv *Česká beseda* naposledy vystupoval loni v červenci v Mikulově na festivalu Národy Podýjí. Členové odešli z různých důvodů (školy v Kyjevě, zdravotní důvody, přestěhování se do Čech). Je to velká škoda, noví zájemci zatím nejsou. Také kroužek Rozmarýnek (starší děti) má pozastavenou činnost. Nejstarší děvčata odešla. Z kolektivu malých dětí lze zatím těžko vybrat ty, které by je nahradily. Bude trvat minimálně dva roky, než se malé děti naučí základní taneční kroky. Problémy má i soubor *Volyňští Češi*, ve kterém již tancuje převážná většina Ukrajinců. Dětský soubor „Krošeňský Valášek“ bude v příštím roce také bez některých dětí, ty se stěhují do Čech. Soubor dospělých letos nové tance nenacvičoval. Na *Mezinárodní krajaňský festival 2019* do Prahy pojedou ze Žytomyru jen dětská skupina „Krošeňský Valášek“.

V letošním roce se nekonal Ozdravný pobyt pro děti českých krajanů z oblastí postižených černobylyskou havárií. Pro děti z Malynivky, Jurovky a Malyna jsme s vedoucí J. Polyščuk pořádaly tábor přímo v Malynivce. Edukační program jsme doplnily o poznávací výlety do blízkého okolí a celou řadu sportovních aktivit.

12. Problémy a doporučení

Potíže se nevyskytly žádné. ŽSVČ a ČŽO spolu sice nespolupracují, na druhou stranu nedochází ke konfliktům.

Za celé čtyři roky nemám možnost ani v jednom spolku dávat své věci pod zámeček. Nejhorší je to s učebnicemi, které se ztrácejí. Už ani nevím, kdo vše má od místnosti klíče. Z důvodu vlhkosti trpí mé housle, které jsou neustále rozladěné. Letos se ve třídě kolem oken objevila plíseň.

Doprava. Téměř na všech zastávkách MHD se v průběhu letošního roku objevily odjezdové informační tabule. Často se stává, že dopravní prostředek vůbec nepřijede. Po 20. hodině jezdí noční spoje. Zpočátku bylo umění vůbec zjistit, kam jedou, nevyznali se ani místní.

13. Různé

Jedenáctiletá střední škola No 16 na Krošně oslavila v březnu 130 let. Její historie se začala psát na jaře 1889.

Zpočátku se vyučovalo v jedné místnosti při faře, později v domku zakladatele Krošny České pana Václava Malého. V osmdesátých letech se začalo s výstavbou školy, která měla dvě třídy. První žáci se v této škole začali učit právě před 130 lety. Na Volyň byli vysíláni učitelé z Čech, kteří byli ochotni učit v českých vesnicích. V Krošně organizovali vzdělání nejen dětí, mládeže a dospělých, ale také veškerý kulturní život. Krošna měla ochotnické divadlo, pěvecký sbor, dechový orchestr i sokol. Učitelé se stali šířiteli české osvěty mezi místními Čechy, psali články do Žytomyrských novin. Konec českého školství je datován na počátek 40. let 20. století, a to ve spojení se III. Celoukrajinským kurzem českých učitelů v Žytomyru ve dnech 1.–15. července 1930. Účastníci byli obviněni z vyzvědačství, z kontrarevoluční činnosti ve prospěch ČSR,

agitace proti sovětské vládě, odporu proti kolektivizaci a ekonomické a vojenské špionáže. Hlavní neveřejný proces se konal v Charkově v červnu 1931, kde bylo souzeno 21 osob. Učitelům bylo kladeno za vinu, že učili mládež nacionálnímu šovinismu a používali učebnice poslané z ČSR. Po těchto událostech se v budově české školy vyučovalo dále, ale už jen v ruském jazyce. Byla dostavěna druhá polovina budovy. Od roku 1971, kdy Krošňa byla připojena ke městu Žytomyr, dostala název Žytomyrská střední škola číslo 16.

V té době se začalo s výstavbou nové školy, která byla dostavěna a slavnostně otevřena na jaře 1979 (letos 40. výročí). Od roku 1987 je její název přejmenován na Střední školu s rozšířenou výukou cizích jazyků. Kromě němčiny, angličtiny a polštiny se od září 2015 vyučuje čeština.

V listopadu přijeli zástupci krajanů obou žytomyrských spolků do Olšanky a byli přítomni odhalení pamětní desky rodáku E. Rychlíku, nar. 16. listopadu 1888. Rychlík byl členem Etnografické komise Ukrajinské akademie věd, zkoumal způsob života a kulturu českých kolonistů na Volyni. V rodné obci napsal publikaci „Lexikální zvláštnosti mluvy vesnice Olšanka“, aktivně se zúčastňoval veřejného života, vystupoval s projevem na sjezdu Čechoslováků Volyně v Žytomyru v roce 1921, dbal o rozvoj mateřského jazyka, kultury a lidových tradic. V letech 1923–1924 byl ředitelem české školy ve Vilšance.

Osada Olšanka (dnešní název Vilšanka) se nachází v okrese Čudniv a je nejstarší kolonií v Žytomyrském okrese. Byla založena v roce 1872.

..